

Verslag van Resultaten:

Koornblomme, Jabbeke (bureauonderzoek)

Jabbeke, Koornblomme

Projectcode bureauonderzoek:	2016L190
Naam aanvrager:	Griet Lambrecht
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00102
Naam site:	Koornblomme, Jabbeke

Opdrachtgever: VIVENDO, Magdalenastraat 20 – bus 1, 8200 Sint-Andries

Uitvoerder: AardeWerk, Raakvlak Cel Onderzoek

Auteur: Griet Lambrecht

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Koornblomme, Jabbeke

Bounding box in Lambert 72 coördinaten: 60 232m-208 190m; 60 318m-208 217m; 60 329m-208 131m; 60 252-208 111m

Naam site: Koornblomme, Jabbeke

Kadaster: Jabbeke, afdeling 1, sectie C, perceel 504n3

Relevante termen thesauri Onroerend Erfgoed: Bureauonderzoek, middeleeuwen, bronstijd

Periode: December 2016

Versie: Verslag van resultaten bureauonderzoek voor archeologienota

Technische ondersteuning: Nico Inslegers

Archeologische verwachting: Geen, perceel is al opgegraven

Aanleiding van het onderzoek: Verstoring van de bodem door inrichting van een nieuwe woonwijk

AardeWerk:

Komvest 45

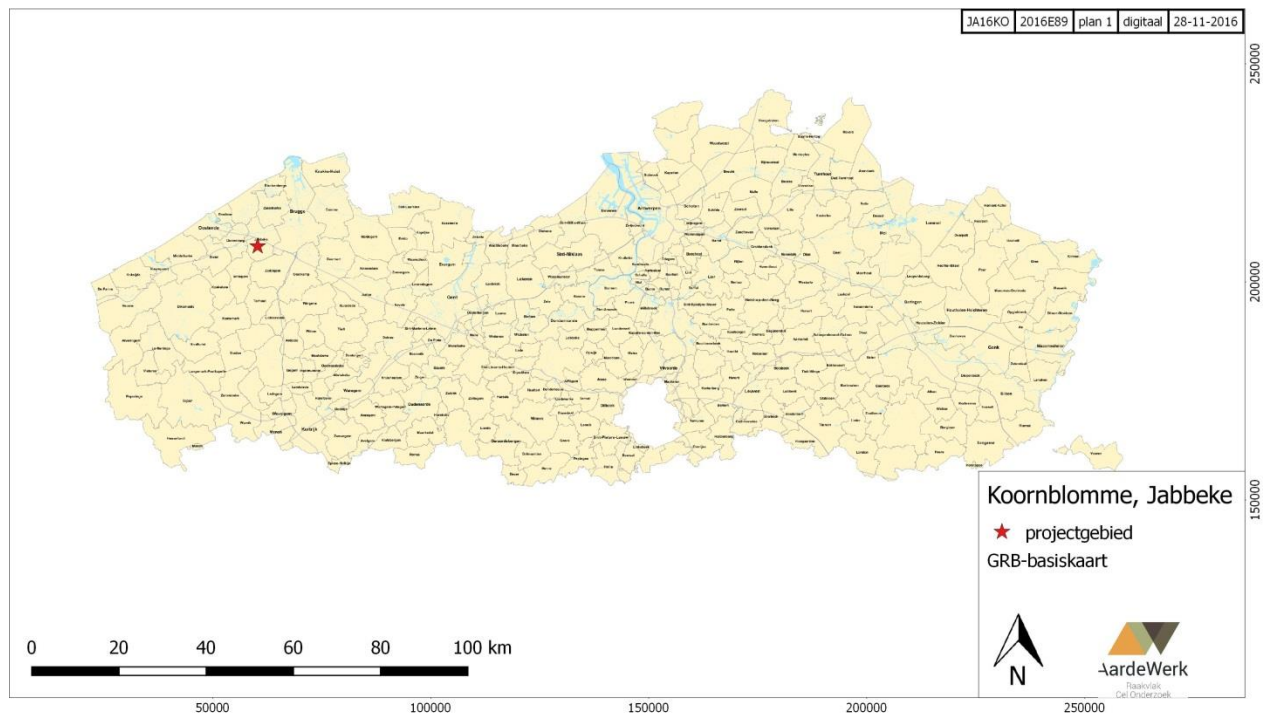
8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 41

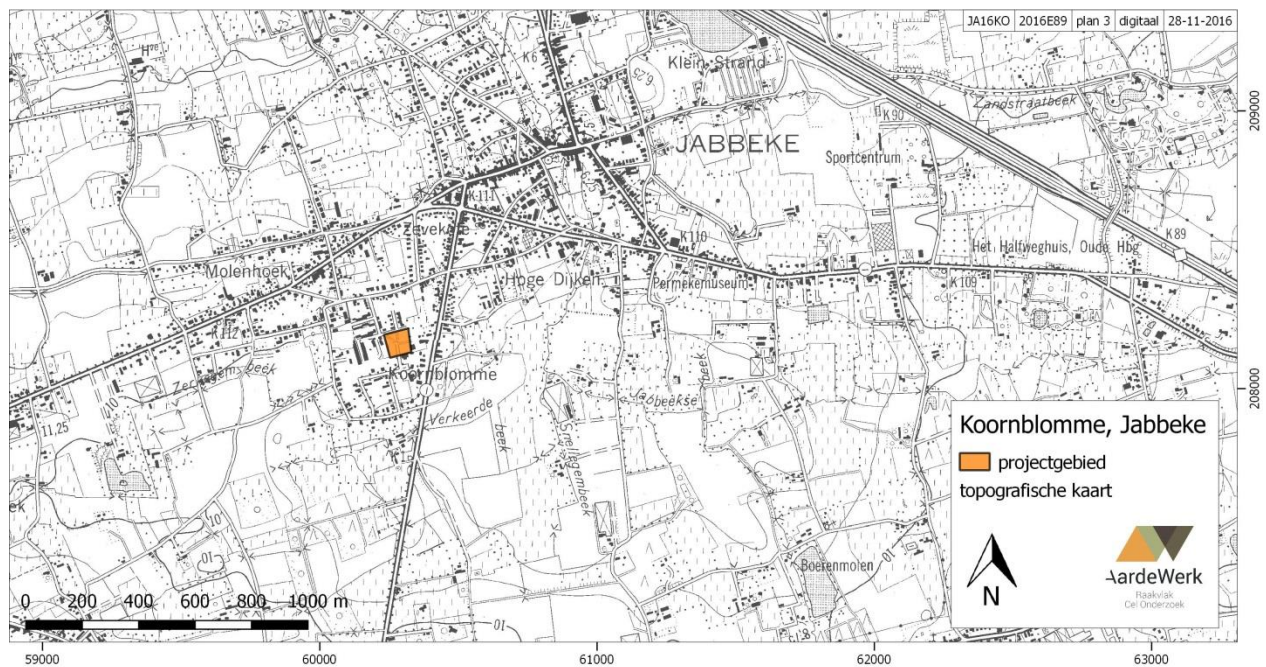
E dieter.verwerft@brugge

© AardeWerk, december 2016

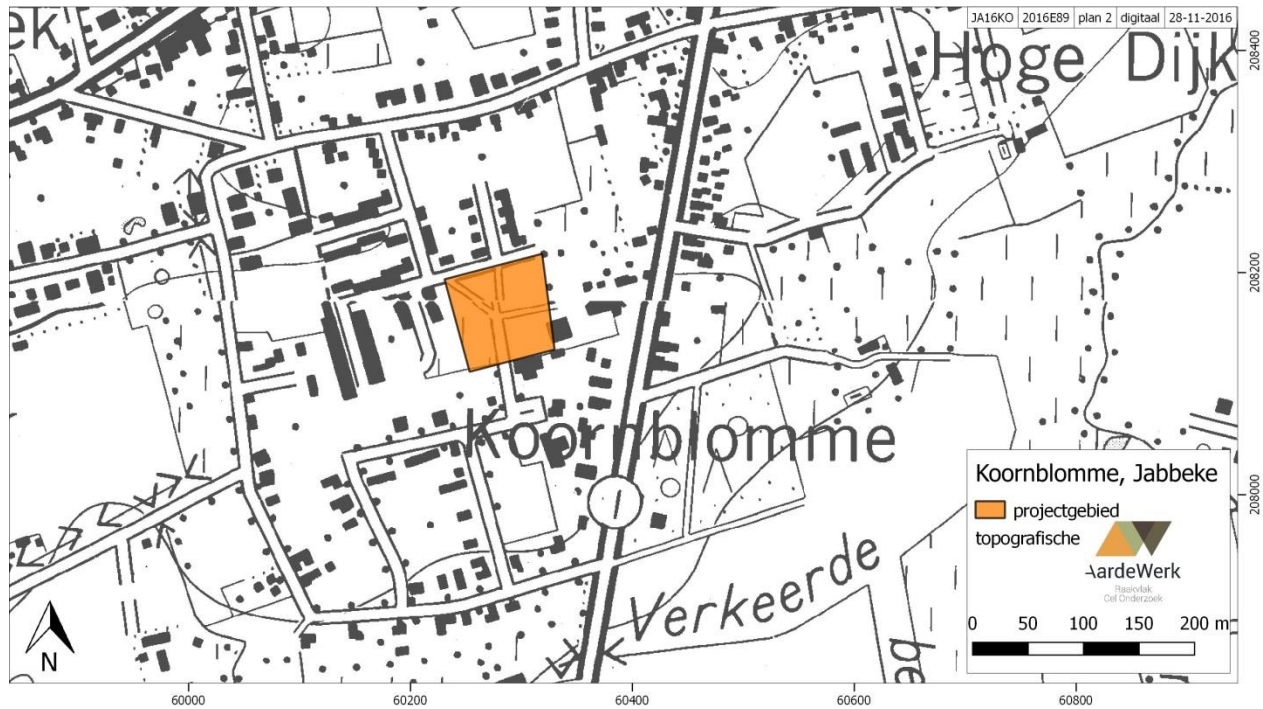
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AardeWerk.

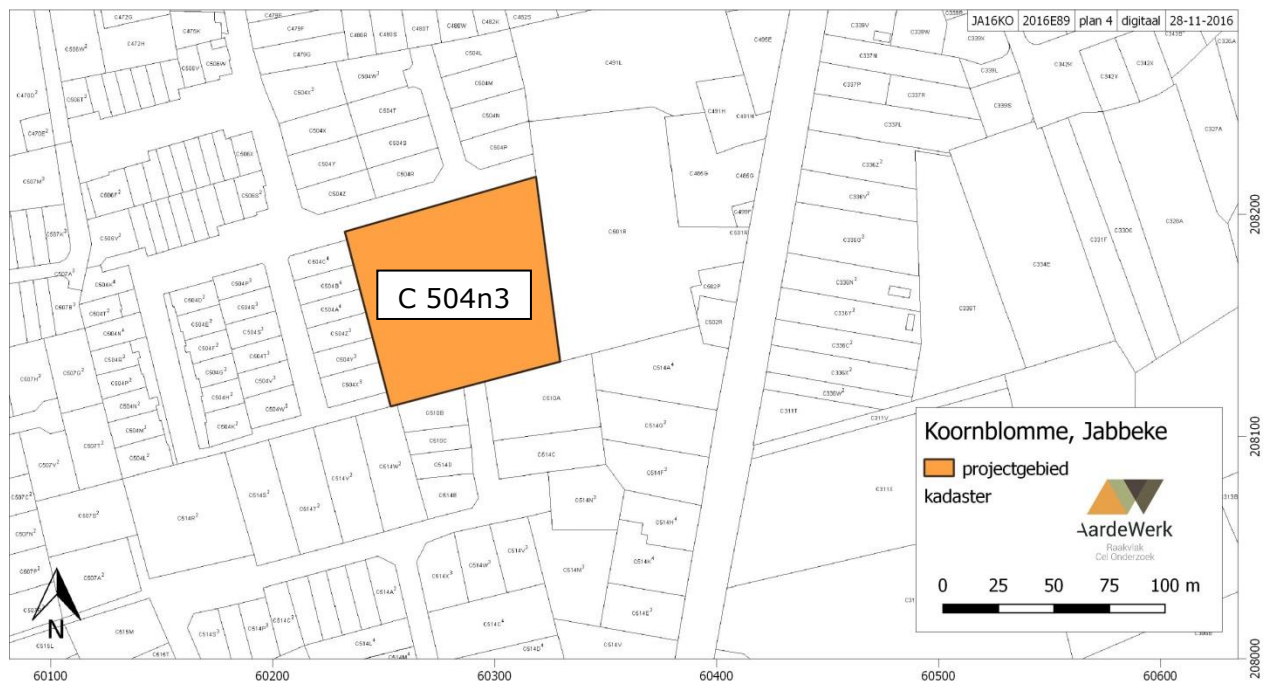
Figuur 1: Situering van het projectgebied (AGIV)

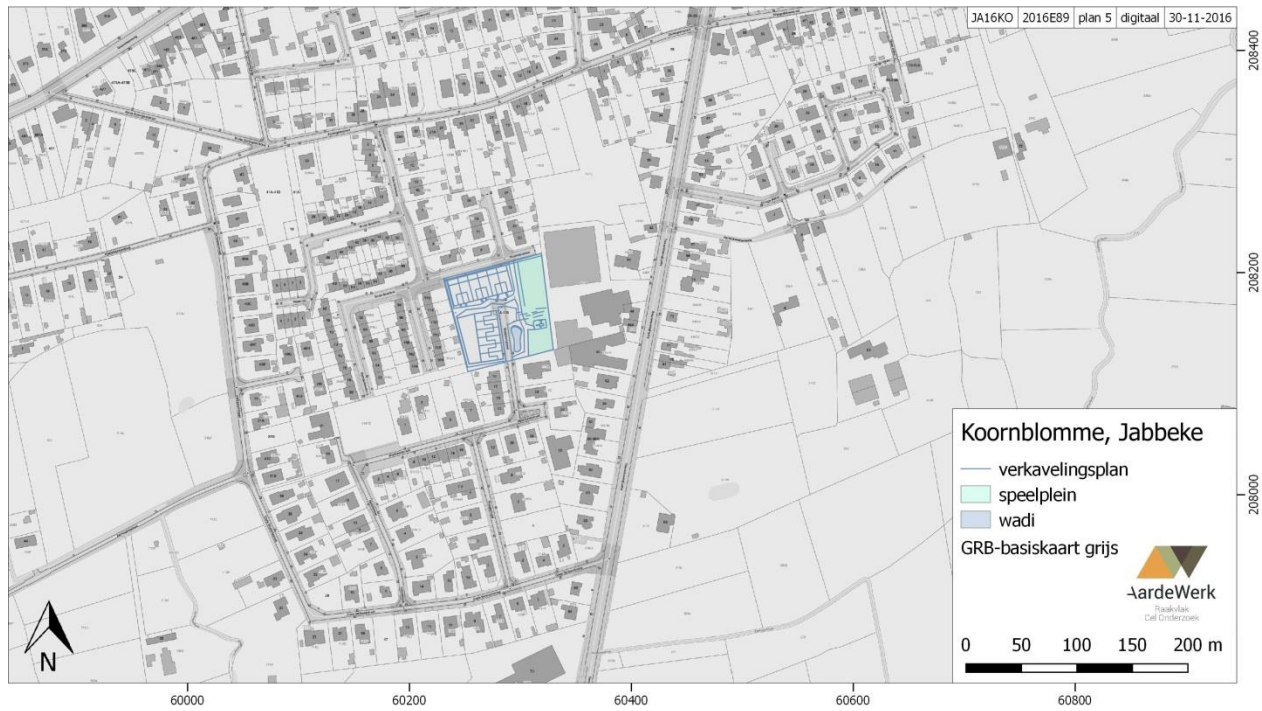
Figuur 2: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart: 1/10 000 (AGIV)

Figuur 3: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart, detail: 1/10 000. (AGIV)

Figuur 4: Het onderzoeksgebied op de kadasterkaart. Een pdf van deze figuur is ook ingediend. Op de pdf kan ingezoomd worden zodat alle perceelsnummers leesbaar zijn. (CadGIS)

Figuur 5: Het projectgebied (met ontwerp van de verkaveling) op het Grootchalig Referentiebestand. (AGIV)

Inhoudstabel

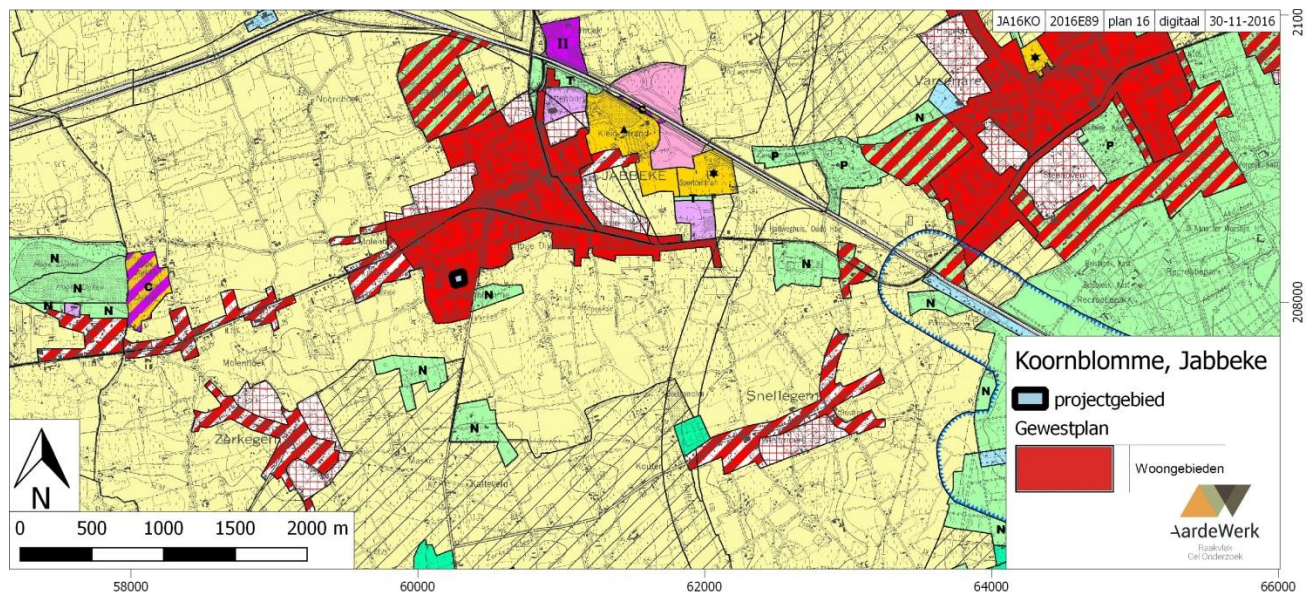
1	Inleiding	6
2	Onderzoeksopdracht	7
2.1	Vraagstelling	7
2.2	Werkwijze	7
3	Assessmentrapport	8
3.1	Bodemkundige situering.....	8
3.2	Historische situering	11
3.3	Cartografische situering	12
3.4	Archeologische voorkennis van de streek	15
3.5	Reeds uitgevoerd onderzoek op het onderzoeksterrein	16
3.5.1	Proefsleuvenonderzoek Koornblomme, Jabbeke	16
3.5.2	Opgraving Koornblomme, Jabbeke	20
4	Gaafheid van het terrein	25
5	Besluit.....	25
5.1	Synthese.....	25
5.2	Afweging noodzaak verder onderzoek	25
5.3	Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek.....	26
5.4	Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek	26
6	Bibliografie.....	26
7	Bijlagen	28

1 Inleiding

Het sociale huisvestingsbedrijf Vivendo plant een verkaveling op het perceel tussen Koornblomme en de Boekweitstraat in Jabbeke (afdeling 1, sectie C, perceel 504n3). De activiteiten die weldra in deze zone zullen plaatsvinden, namelijk de aanleg van enkele nieuwe wegen en de bouw van verschillende wooneenheden, kunnen een aanzienlijke verstoring van het potentieel archeologisch bodemarchief betekenen. Het projectgebied heeft een oppervlakte van 7210 m². Op dit moment is het terrein een grasveld, dat algemeen in gebruik is als grasveld, speeltuin en voetbalplein. Bouwheer Vivendo plant er de bouw van 12 woningen op het grasveld. Het speeltuintje en het voetbalplein blijven behouden. Een plan van het bouwproject zit in bijlage. Een georefereneerd ontwerpplan staat op figuur 5.

Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten voert AardeWerk, Raakvlak Cel Onderzoek een bureauonderzoek uit. Dit bureauonderzoek resulteert in een archeologienota.

Het terrein bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone. Het perceel is groter dan 3000m², de effectieve bodemingreep is groter dan 1000m². De drempelwaarden, opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet, worden overschreden. Het projectgebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt of op een beschermde archeologische site. Op deze basis wordt een archeologienota zonder veldwerk opgesteld.

Figuur 6: Het onderzoeksgebied op het Gewestplan. (AGIV)

2 Onderzoeksopdracht

2.1 Vraagstelling

De voornaamste vraagstelling bij de inplanting van de nieuwe wijk is: Bestaat de kans dat de geplande bodemingreep archeologisch erfgoed beschadigt? Met andere woorden: Is een archeologische opvolging (om dit erfgoed in kaart te brengen) noodzakelijk?

De volgende onderzoeksvragen staan hierbij centraal:

- Welke aanwijzingen bieden historische bronnen over het aanwezige archeologische erfgoed?
- Wat is de landschapsgeschiedenis van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken op het mogelijke aanwezige archeologisch erfgoed.

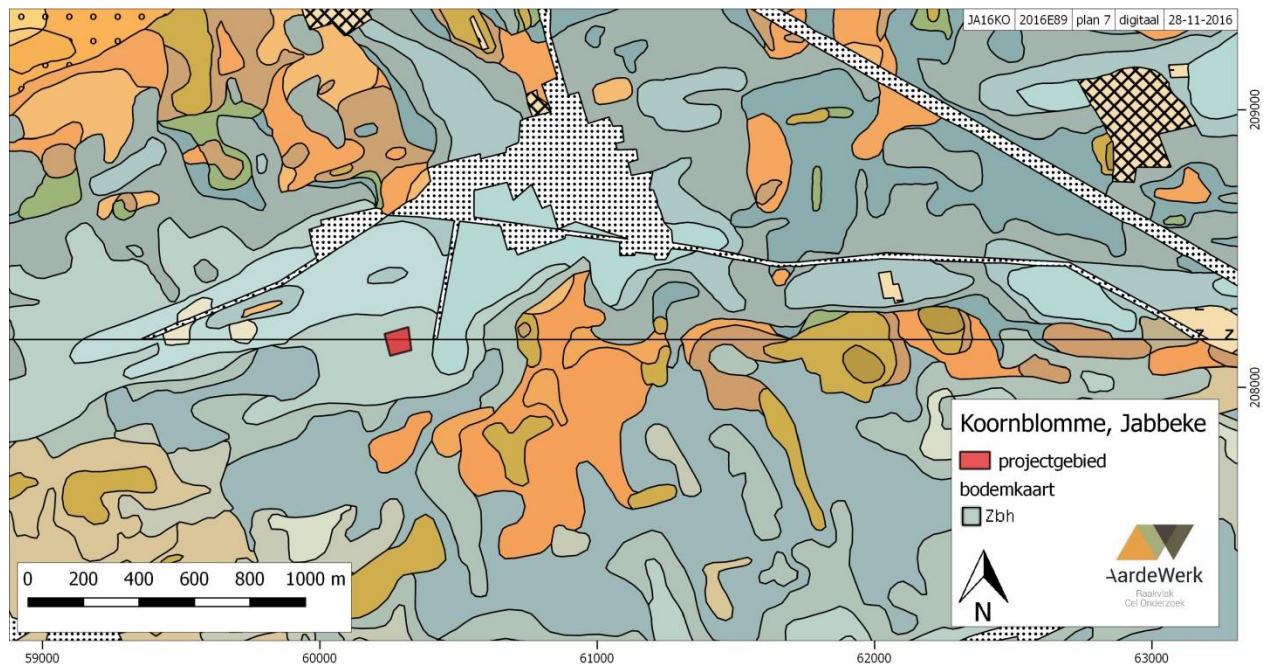
2.2 Werkwijze

Het projectgebied ligt in een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bewoning in het verleden. Het bureauonderzoek in zones die gekenmerkt worden door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen. (s.n. 2016, 49)

Het kaartmateriaal wordt aangemaakt in een GIS-omgeving (Quantum GIS) en de lijsten zijn verwerkt met het Microsoft Office pakket. Het projectgebied wordt geprojecteerd ten opzichte van verschillende kaartlagen. De aard- en bodemkundige gegevens zijn geraadpleegd via de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Historische kaarten zijn opgezocht via geopunt.be. Op basis van de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) wordt het archeologisch kader geschetst.

De onderzoeksstrategie wijkt niet af van de Code Goede Praktijk.

Het bureauonderzoek krijgt de code 2016L190.

Figuur 7: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart. (DOV)

3 Assessmentrapport

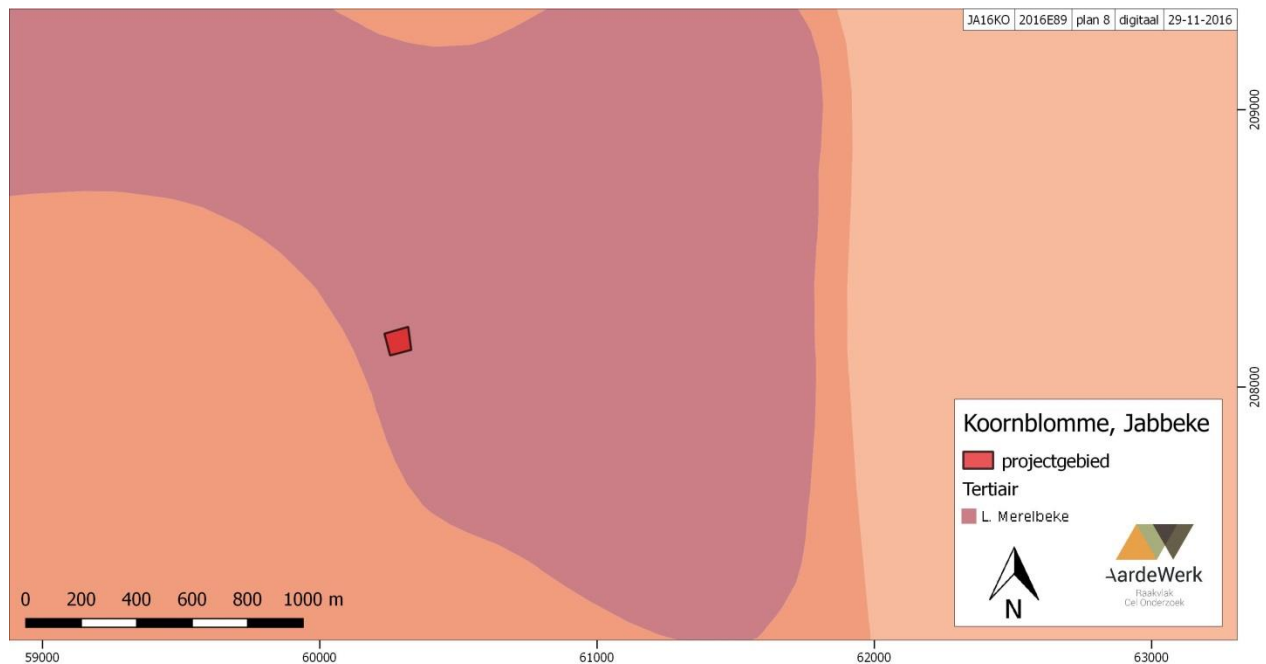
3.1 Bodemkundige situering

Het projectgebied is gelegen in de zandstreek. De bodemserie in het projectgebied is Serie Zbh. Dit zijn droge zandgronden met verbrokkelde humus en/of ijzer B horizont. Deze droge Postpodzolen hebben een Ap van 40-50 cm dik. Tussen 90 en 125cm beginnen de roestverschijnselen. De gronden zijn te droog maar iets gunstiger dan Zbp. Toch is hier bebossing aan te bevelen. Deze gronden kennen een zeer lokaal voorkomen. (Van Ranst en Sys 2000, 78)

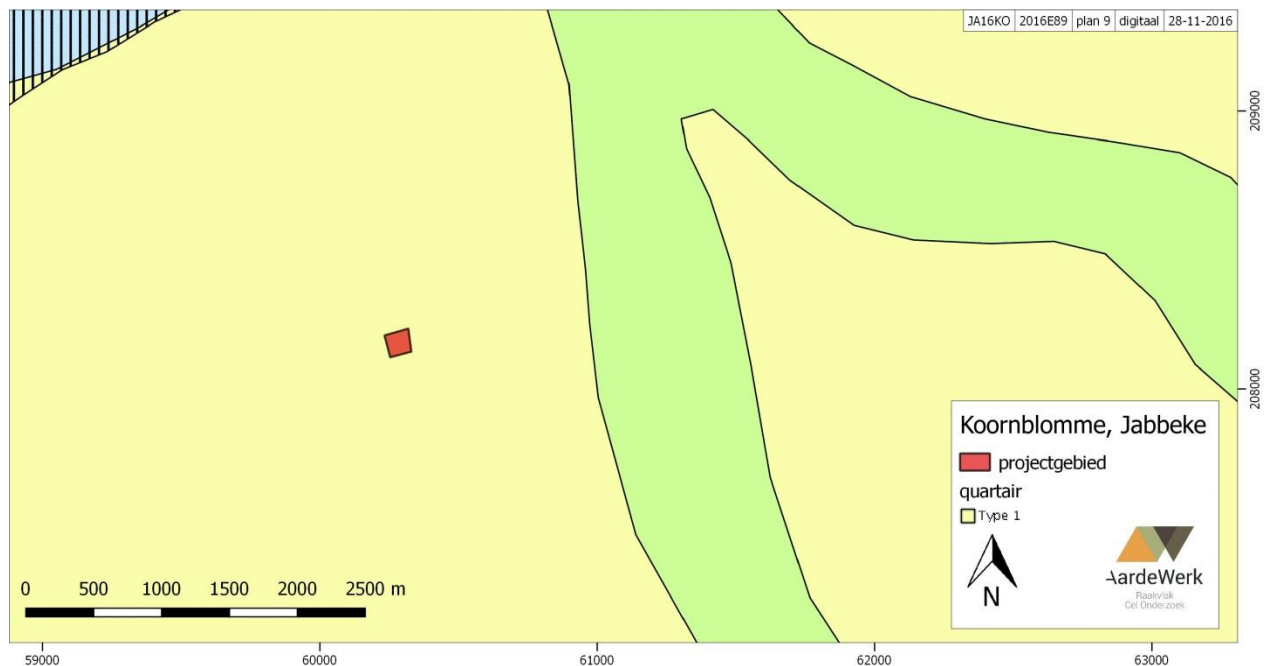
Op dit moment is het terrein in gebruik als grasplein. De buurt gebruikt het veld om te spelen, honden uit te laten en als doorsteek tussen de huizen. Een wandelpad komt ook op dit pleintje uit. Het terrein is in het verleden, vóór de aanleg van de woonwijk tussen de Hogedijkenstraat, de Zerkegemstraat, de Oude Stokerijstraat en de Aatrijksesteenweg, gebruikt als akkerland (te zien op de historische kaarten in 3.2.).

De Quartair geologische profieltypekaart (1/200.000) leert ons dat er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn gekomen. Het pleistocene zand ligt hier net onder de teelaarde. De Eolische afzettingen van het Weichseliaan (laat Pleistoceen) bestaan uit zand tot zandleem. (www.dov.vlaanderen.be/bodemviewer)

Op de Tertiair geologische kaart (1/50.000) behoort het onderzoeksgebied tot de formatie van Gentbrugge en het Lid van Merelbeke. Dit lid bestaat uit blauwgrijze tot donkergrijze klei, dunne zandlensjes, organisch materiaal en pyrietachtige concreties. (www.dov.vlaanderen.be/bodemviewer) De tertiaire afzettingen hebben geen invloed op de archeologische sporen.

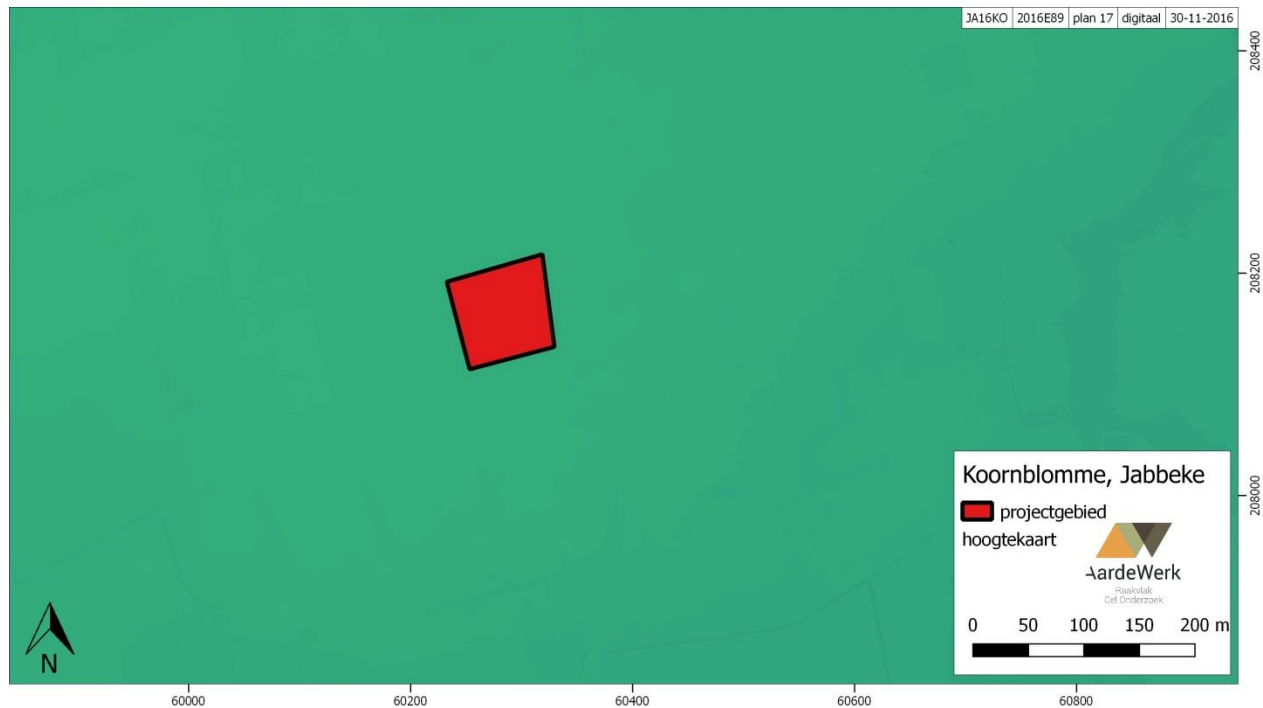
Figuur 8: Tertiair geologische kaart (1/50.000). (DOV)

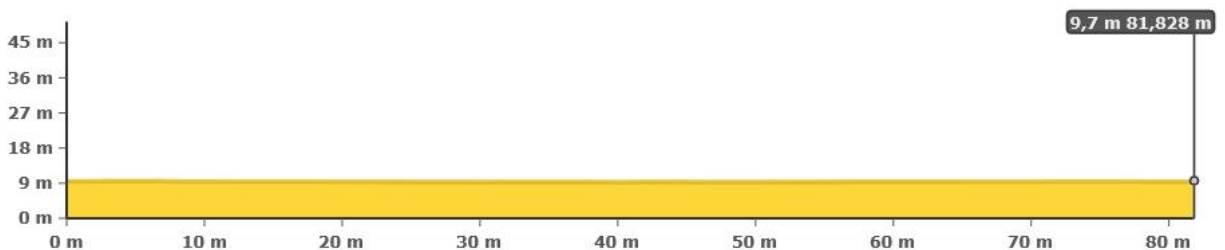
Figuur 9: Quartair geologische profieltypekaart (1/200.000). (DOV)

Geologisch behoort het onderzoeksgebied in het Tertiair (zie figuur 8) tot Formatie van Gentbrugge en het Lid van Vlierzele (GeVI). Deze afzetting bestaat uit groen tot grijsgroen fijn zand, dat soms kleihoudend is en plaatselijk dunne glauconiethoudende en glimmerhoudende zandsteenbankjes bevat.

Op de Quartair geologische profieltypekaart (1/200.000) is af te lezen dat er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn bijgekomen

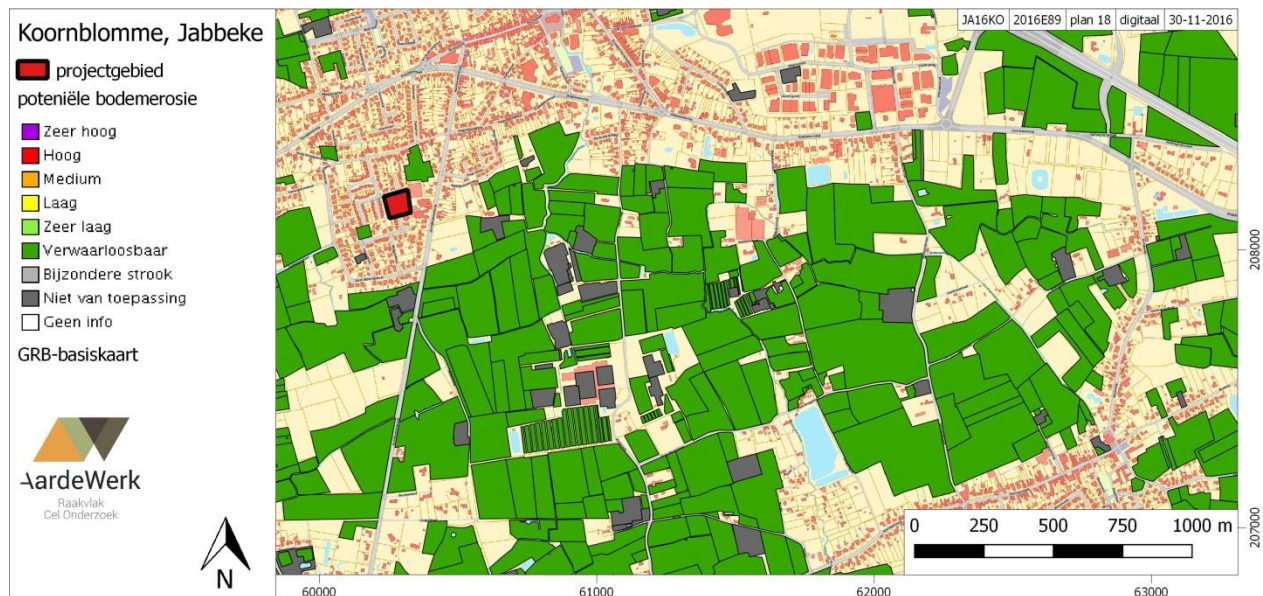

Figuur 10: Het projectgebied op de hoogtekaart. (DOV)

Figuur 11: Een doorsnede van het projectgebied van noord naar zuid. (geopunt)

Op het hoogtemodel is duidelijk zichtbaar dat de hoogteverschillen op het terrein minimaal zijn: Het terrein helt zeer licht van 13,16 m TAW in het Noordoosten tot 16,67m TAW in het zuidwesten van het onderzoeksgebied. De erosiegevoeligheid ter hoogte van het projectgebied is niet in kaart gebracht.

Figuur 12: Het projectgebied op de potentiële bodemerrosiekaart (2016). Voor het projectgebied is er geen informatie gekend. (AGIV)

3.2 Historische situering

Jabbeke is een West-Vlaamse landbouwgemeente gelegen op 10 km ten westen van Brugge. Jabbeke ligt op de grens tussen de Noordzeepolders en de zandstreek, waarbij de noordelijke helft van de gemeente tot de polders behoort en de zuidelijke helft tot de zandstreek. De grens tussen deze twee streken wordt gevormd een redelijk onvruchtbare strook zand (een oude zandrug) ter hoogte van de as Dorpsstraat-Ettelgemstraat-Varsenareweg (vroeger genaamd de Zandstraat).

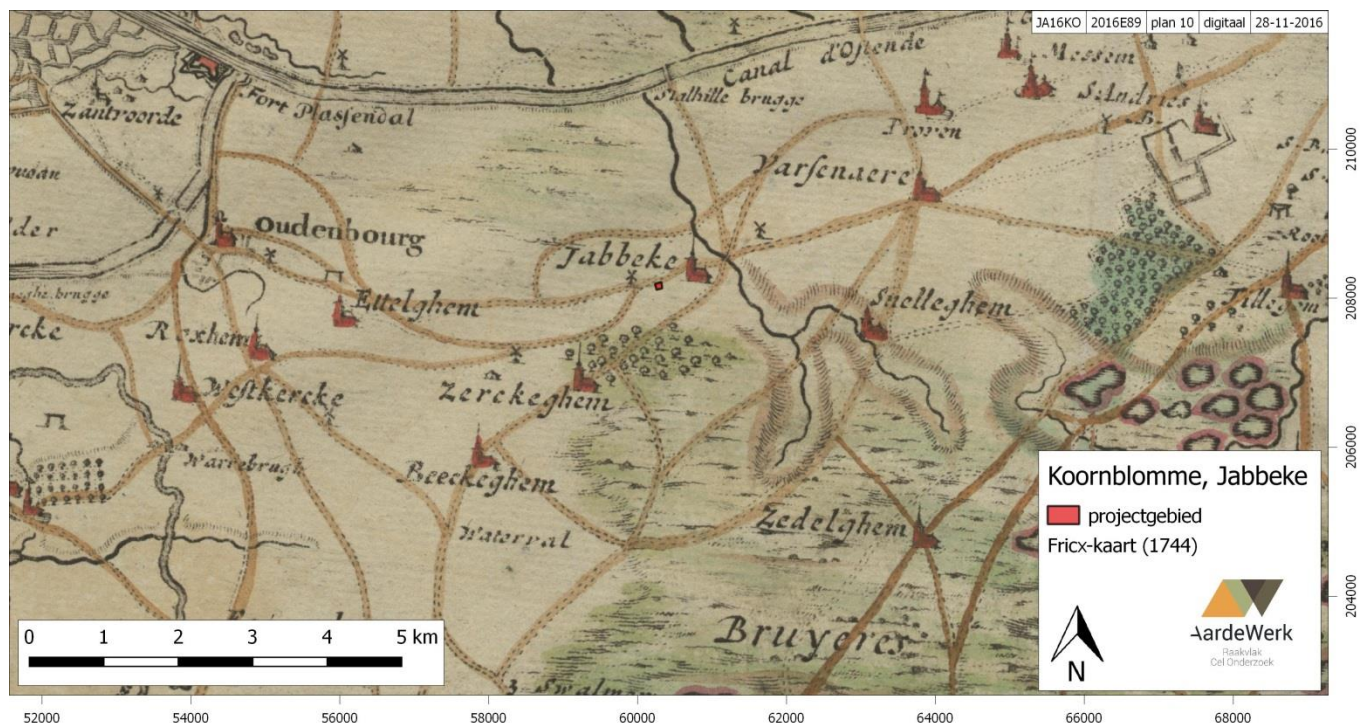
Ten noorden van deze oude weg bestaat het gebied tot voor 800-900 uit slikken en schorren. Men brengt deze gronden in cultuur en sticht de kerk van Jabbeke op de kruising tussen de Zandstraat en de Jab-beek. De parochie ontstond wellicht in de 9de eeuw. Het is bekend dat de kerk in de 10de eeuw al onder patronaat van de bisschop van Doornik staat.

In de 10de eeuw komt de naam Jabbeke voor het eerst voor. 'Jabeca' komt voor in een charter van Arnold de oude, zoon van graaf Boudewijn II de Kale in 961, in andere documenten uit hetzelfde jaar komt 'Jabbeke' en 'Jabeke' voor. (inventaris onroerend erfgoed - geheel/122131; Hollevoet 2002, 32-54)

3.3 Cartografische situering

Op de verschillende geraadpleegde historische kaarten is de onderzoekszone niet bebouwd en in gebruik als landbouwgebied.

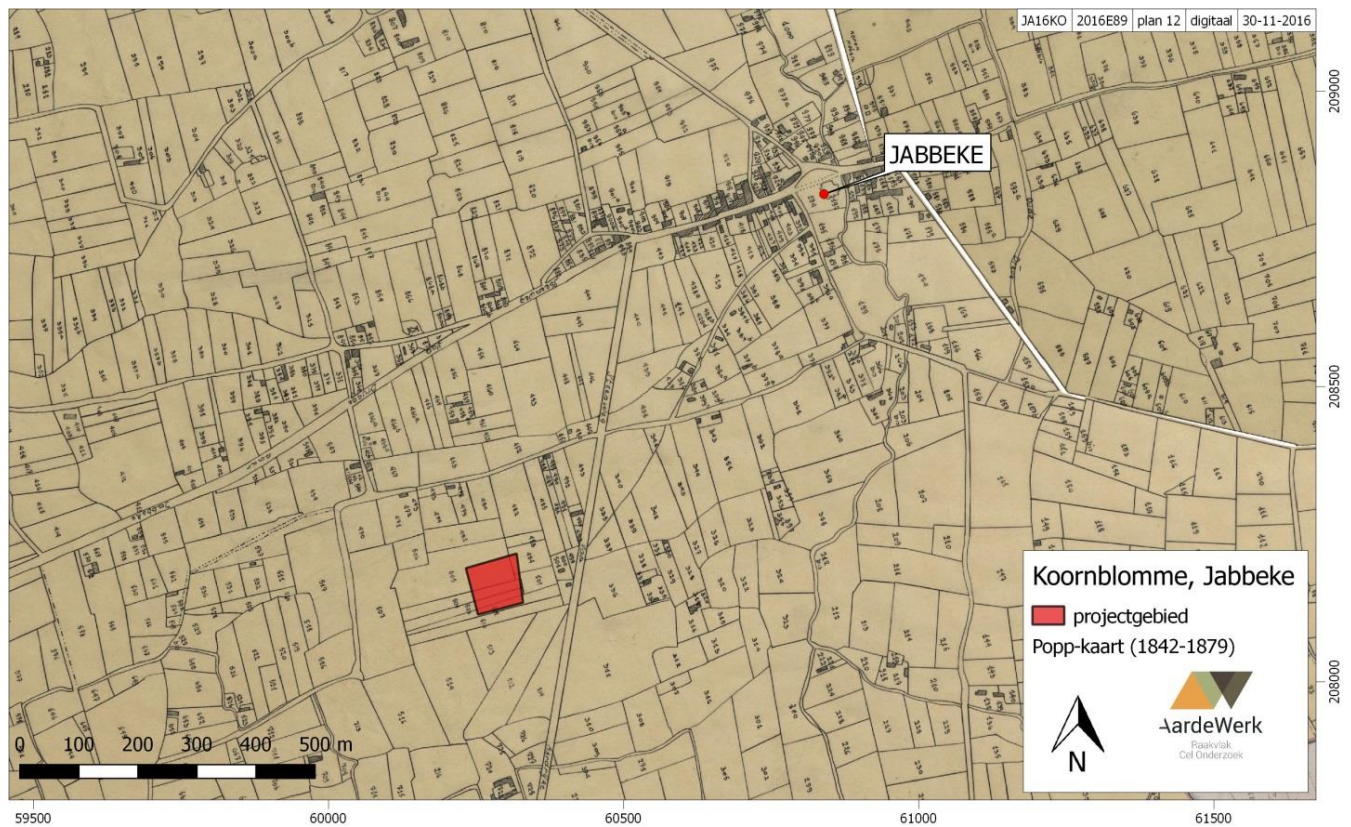
Op de kaart van Fricx (fig. 13) lijkt de onderzoekszone net naast de weg (de huidige Gistelsteenweg) te liggen tussen het dorp en Jabbeke Molen. Deze kaart is niet precies te georefereren. In werkelijkheid ligt het projectgebied ongeveer 400m van de weg af, ten zuiden van de molen. In het midden van de 18de eeuw is de onderzoekszone in gebruik als landbouwgebied. Een kwart eeuw later (fig. 14 Kabinetskaart van Ferraris, 1777) toont het kaartmateriaal nog steeds hetzelfde beeld: het onderzoeksgebied is onbebouwd en gebruikt als akkerland. Op historische kaarten uit de 19de eeuw (de kaart van Vandermaelen, de kadasterkaart van Popp en de Atlas der Buurtwegen: fig. 15, 16 en 17) is de situatie nog steeds dezelfde: het onderzoeksgebied is onbebouwd en in gebruik als akkerland.

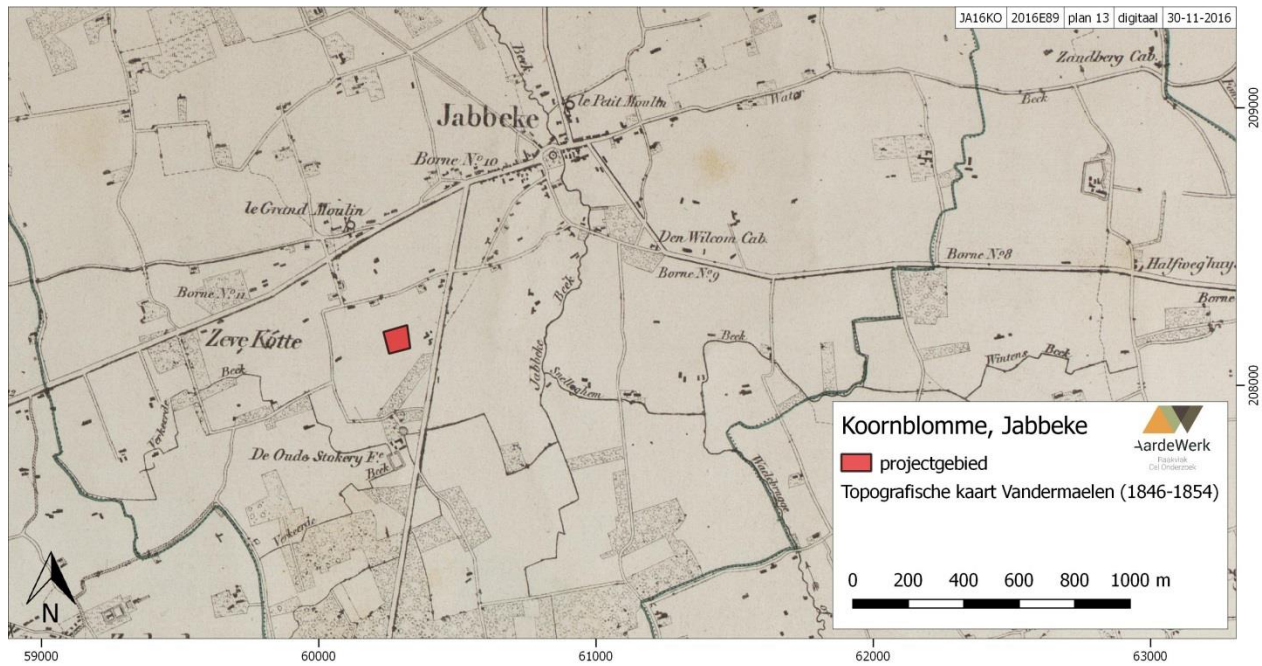
Figuur 13: Het onderzoeksgebied op de Kaart van Fricx. (AGIV)

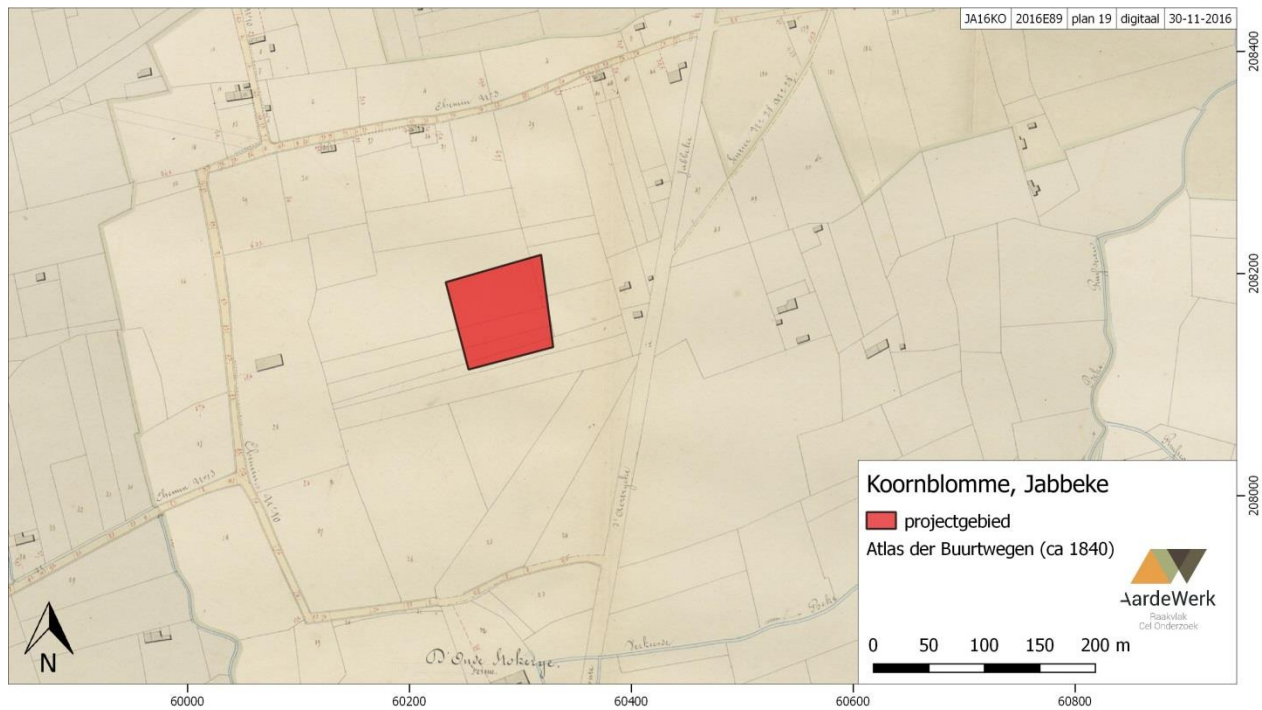
Figuur 14: Het onderzoeksgebied op de Kabinetskaart van Graaf Ferraris. (AGIV)

Figuur 15: Het onderzoeksgebied op de kaart van Popp. (AGIV)

Figuur 16: Het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen. (AGIV)

Figuur 17: Het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen. (AGIV)

3.4 Archeologische voorkennis van de streek

De opvolging van ingrepen in de bodem heeft de laatste 30 jaar tot de lokalisatie van heel wat archeologische vindplaatsen geleid. Op het grondgebied van de gemeente Jabbeke zijn sites aangetroffen uit diverse periodes: de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen (Hillewaert & Hollevoet, 2009,13). Een belangrijke as in Jabbeke is de 'Zandstraat' (nu Dorpsstraat-Ettelgemstraat-Varsenareweg). Het is de weg die tijdens de Romeinse tijd Oudenburg met Brugge verbond. Het is aldus vanzelfsprekend dat heel wat vondsten in deze omgeving in de Romeinse periode te dateren zijn. Het zijn sporen die in verband te brengen zijn met nederzettingskernen, een bijbehorend grafveldje en perceelsstructuren, maar ook met zogenaamde *off-site* fenomenen zoals geïsoleerde drinkpoelen, oude (land)wegtracés of andere relictten van het cultuurlandschap uit het Hoge Keizerrijk (2de en 3de eeuw na Christus). (Hillewaert & Hollevoet 2009, 14)

De verschillende sites die aangetroffen en opgegraven zijn in de directe omgeving van het projectgebied zijn hier opgesomd. Hiervoor is de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd (CAI databank Onroerend Erfgoed).

*Ganzeveld (CAI nr 306486): Tijdens een kleine opgraving zijn sporen uit het 'Hoge Keizerrijk' aangetroffen (een waterput, een gracht, enkele kuilen en los aardewerk). Deze sporen behoren tot een nederzetting die vermoedelijk langs de Zandstraat lag. Deze straat verbond toen en later Oudenburg met Brugge.

*Ettelgemstraat I (Tempeliersstraat) (CAI nr 300026): grachten en greppels uit de Romeinse tijd (met Romeins materiaal). Op deze site zijn ook enkele grachten uit de vroege middeleeuwen terug te vinden. Deze sporen zijn aangetroffen tijdens de aanleg van de weg en bevinden zich zeer dicht bij de site Ganzeveld.

*Hogedijkenstraat I en II (Hogedijken) (CAI nr76916 en 300027): Tijdens verschillende onderzoekscampagnes zijn sporen uit de Romeinse tijd aangetroffen op deze site. Het perifere deel van een nederzetting (kuilen, spiekers, greppels, paalsporen) met bijbehorend grafveld (minstens 40 brandrestengraven) is te dateren tussen 180 en 260/270 na Christus. Op deze plek zijn ook greppels, karrensporen en kuilen uit de late- of post-middeleeuwen aangetroffen. In de buurt van deze site zijn, tijdens de bouw van verschillende woningen, bij werfcontroles en kleinschalige waarnemingen losse vondsten van Romeins aardewerk aangetroffen.

* Torhoutweg I en II (Gistelsteenweg) (CAI nr 300052 en 300053): In de Torhoutweg zijn op twee verschillende locaties sporen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Het gaat om een poel met een weinig Romeins aardewerk en enkele kuilen waaruit ook Romeins materiaal tevoorschijn kwam.

*Langs de Gemeneweidestraat: Zerkegem/Jabbeke, circulaire structuur 425 (CAI nr. 154854): vermoedelijk grafheuvel, ongedateerd (gekend uit luchtfotografische prospectie).

*Gemeneweidestraat III – II (CAI nr. 300023 en 300022): Tijdens een opgraving voorafgaand aan de plaatsing van een collector van Aquafin. Deze opgraving bracht een deel van een volmiddeleeuwse site aan het licht, resten van een vroegmiddeleeuwse nederzetting, sporen uit de late middeleeuwen alsook sporen van een nederzetting uit de Romeinse tijd.

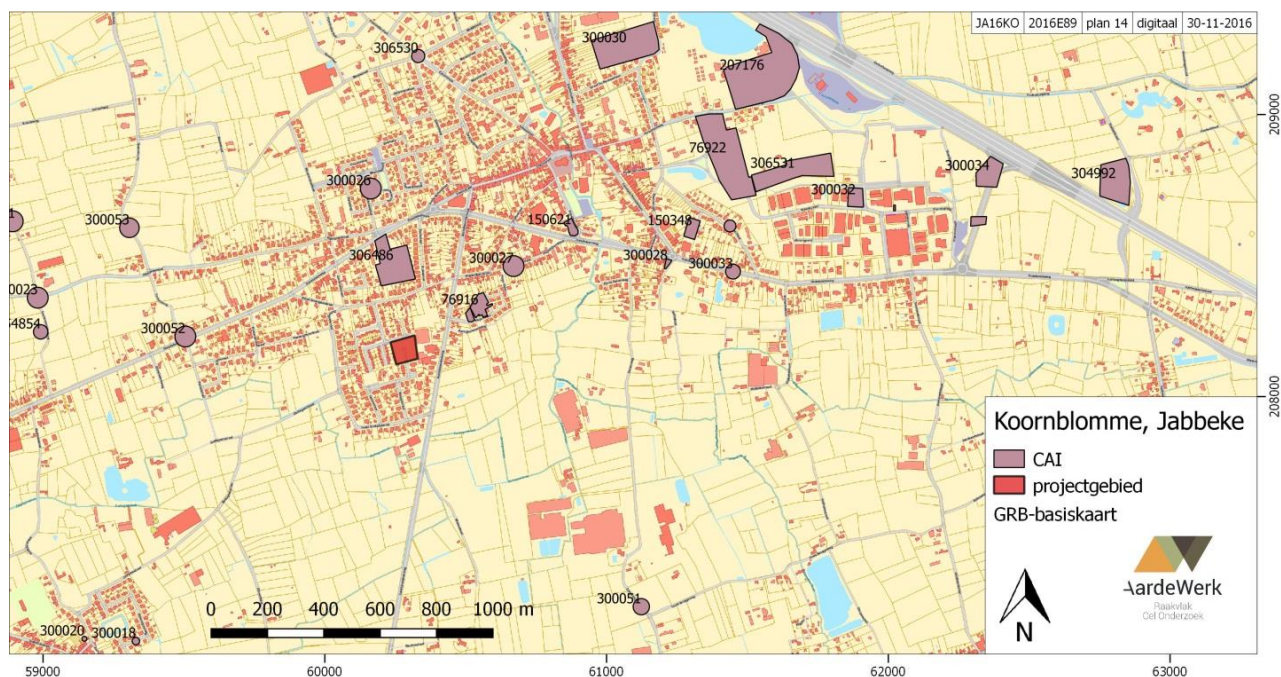
*Gemeneweidestraat I (CAI nr 200021): Bij infrastructuurwerken zijn sporen uit de Romeinse tijd waargenomen. Deze sporen horen wellicht bij de nederzetting die aan het licht

kwam tijdens de opgraving voorafgaand aan de plaatsing van de Aquafin-collector (CAI nr 300023).

*Kapellestraat 18-22 (CAI nr 150621): Tijdens een proefsleuvenonderzoek is aardewerk uit de Merovingische en de Karolingische periode aangetroffen.

*Hoek Koornblomme-Zerkegemstraat: Een proefonderzoek op deze plaats bracht geen archeologisch relevante sporen aan het licht (Hillewaert et al. 2010, 11).

Uit het onderzoek dat tot dusver gebeurde, blijkt dat er in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied bewoning was in de Romeinse tijd en in de vroege, volle en late middeleeuwen. Een vermoedelijke grafheuvel uit de bronstijd is gekend via luchtfotografie. (CAI nr 154854), maar sporen uit de bronstijd zijn in de buurt nog niet onderzocht. Sporen uit de ijzertijd en de steentijden zijn in dit gebied ook niet uit te sluiten.

Figuur 18: Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris. (CAI)

3.5 Reeds uitgevoerd onderzoek op het onderzoeksterrein

3.5.1 Proefsleuvenonderzoek Koornblomme, Jabbeke

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dat werd uitgevoerd op 27 en 28 oktober 2015 in het projectgebied, is aan het licht gekomen dat er zich nederzettingssporen uit de volle middeleeuwen bevinden op de zuidelijke helft van het onderzoeksgebied. In het zuidwesten, tegen de perceelsgrens bevindt zich hoogstwaarschijnlijk een grafcirkel uit de bronstijd. (Lambrecht et al. 2016a)

Sleuven 1, 2 en het kijkvenster: In deze sleuven zijn verschillende grachten aangetroffen. Waaronder hoogstwaarschijnlijk een circulaire gracht uit de vroege of middenbronstijd. Om meer duidelijkheid te krijgen is een kijkvenster aangelegd.

Figuur 19: De cirkelvormige gracht in sleuf 1 en het kijkvenster.

Sleuven 3 en 4: In sleuven 3 en 4 zijn verschillende grote en kleine paalkuilen aangetroffen, alsook enkele kleinere grachten. Drie van deze grote paalkuilen liggen op één rij. Om meer zekerheid te verschaffen is één van deze paalkuilen (spoor 8) gecoupeerd. Het spoor is 54cm diep. De vulling is bruin en bevat brokken moederbodem.

In sleuf 4 is om dezelfde reden spoor 22 gecoupeerd. Dit greppeltje loopt tot 22 cm onder vlak en heeft dezelfde soort vulling als spoor 8. Het heeft een vlakke bodem en vrij rechte hoeken.

De grote en kleine paalkuilen zijn afkomstig van één of meerdere gebouwen uit de volle middeleeuwen.

Sleuf 5: In sleuf 5 zijn geen relevante sporen aangetroffen.

Verder zijn geen sleuven aangelegd op het terrein. Tussen sleuven 1-2-3-4 en sleuf 5 is een groot stuk niet onderzocht. Dit veld wordt doorkruist door een gasleiding, een waterleiding en verschillende rioleringsbuizen. Op deze plaats was het niet mogelijk nog meer sleuven aan te leggen. Op vraag van het gemeentebestuur is ook de speelzone (voetbalveld en speeltuin) niet omgewoeld. Deze zone zal in de latere plannen ook als speelzone behouden worden. Ten noorden van sleuf 4 kon ook geen extra sleuf meer aangelegd worden wegens de aanwezigheid van een aarden wal. Het grondplan van de proefsleuven zit in bijlage.

Figuur 20: Coupe op spoor 22, sleuf 4.

Figuur 21: Spoor 8 in sleuf 3, coupe.

Tijdens de aanleg van sleuven zijn verschillende scherven verzameld.

Uit de grachten komt verspit en erg verweerd materiaal dat moeilijk te determineren is. Het gaat om enkele kleine verweerde scherfjes die mogelijk in de volle middeleeuwen te dateren zijn. Het is hard gebakken grijs aardewerk met een gelaagde structuur. Het aardewerk is zo afgesleten dat het evenwel ook Romeinse terra nigra kan zijn.

De paalsporen gevonden in de sleuven 3 en 4 bevatten aardewerk dat wel duidelijk te dateren is in de volle middeleeuwen (12de eeuw). Zo is in spoor 10 een klein fragment grijs aardewerk van een kookpot aangetroffen en zijn in spoor 16 en spoor 15 hard gebakken fragmenten grijs aardewerk gevonden. Eén scherf is roodbeschilderd aardewerk. Deze scherven zijn te dateren in de volle middeleeuwen (12de eeuw).

Aan de hand van het aardewerk wordt besloten dat de gebouwsporen uit de volle middeleeuwen (12de eeuw) dateren. Op de site komen in de grachten ook verweerde stukjes aardewerk voor die zowel uit de volle middeleeuwen als de Romeinse tijd kunnen stammen.

Bodemopbouw van de site: Op dit terrein bevindt het pleistocene zand zich direct onder de teelaarde. De bovenkant van het pleistoceen is verwerkt in de huidige ploeglaag bij het nivelleren van het gebied.

Figuur 22: H1: 0-30cm, teelaarde, zand, bruin-grijs; H2: 30-45cm, zand, harde ijzerkorst, roest-oranje; H3: 45-70cm, pleistoceen zand, geel.

Figuur 23: H1: 0-40cm, teelaarde, zand, bruin-grijs; H2: 40-80cm, pleistoceen zand met harde roestbrokken.

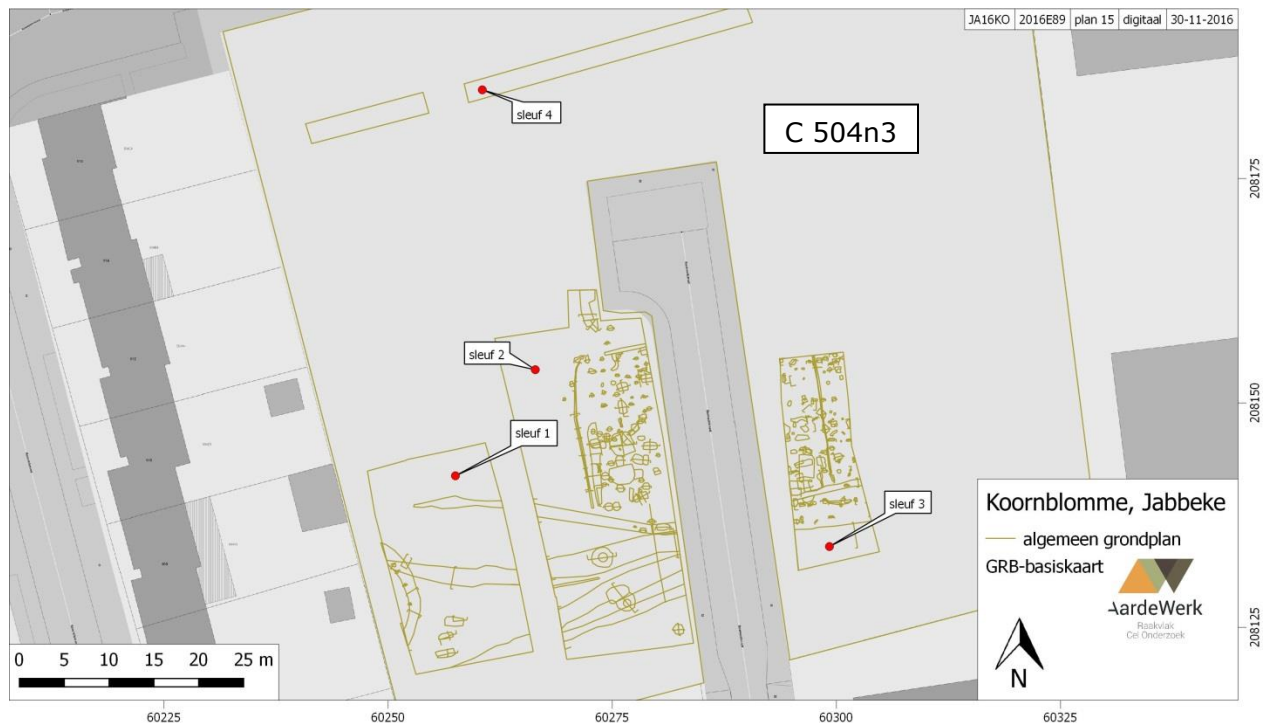
Na de aanleg van de sleuven tekenen zich meerdere elementen af die verder onderzoek verdienen. Het gaat om een mogelijk bronstijd grafcirkel en een bewoningssite uit de volle middeleeuwen. We stellen voor deze sporen te onderzoeken in drie werkputten met een gezamenlijk oppervlak van 1150m².

3.5.2 Opgraving Koornblomme, Jabbeke

De zuidelijke helft van het terrein is opgegraven tussen 20 september en 19 oktober 2016 via een "Toelatingsaanvraag opgraving met ingreep in de bodem". Naast de drie opgravingsvlakken is een bijkomende proefsleuf vereist om zeker te zijn dat er geen site wordt gemist.

Figuur 24: Het projectgebied met alle sleuven, de opgravingsvlakken en de uitsleidingen. (AGIV)

Figuur 25: Algemeen grondplan met alle sporen. (AGIV)

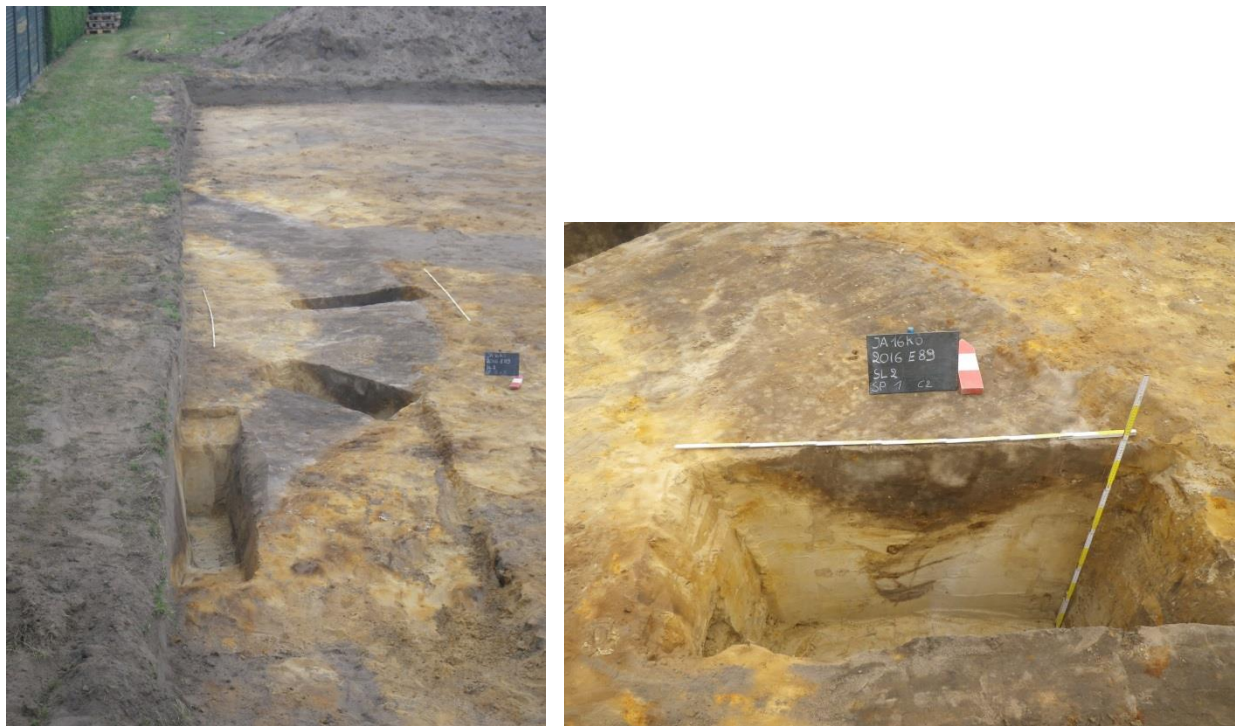
Het onderzoeksterrein is vlak. De archeologische relevante sporen bevinden zich net onder de teelaarde.

De uitgegraven werkputten (sleuven 1 en 2) en de extra proefsleuf (sleuf 4) zijn 40 à 60 cm diep. Op de plaats van de derde werkput (sleuf 3) is de grond opgehoogd. Het opgravingsvlak bevindt er zich 70 à 80 cm onder het maaiveld. Alle sporen bevinden zich in hetzelfde vlak, behalve sporen 201, 202 en 211. Deze sporen bevinden zich onder de grachtvulling van sporen 9, 10 en 5. Voor deze sporen is een dieper vlak aangelegd, op 120 cm onder het maaiveld.

De sporen op de site zijn gelegen vlak onder de teelaarde in het pleistocene zand (A-C bodem). De top het pleistoceen is verdwenen bij het nivelleren van het gebied voor landbouwdoeleinden. Ter hoogte van sleuf 3 is de bodem opgehoogd en bevindt zich een extra ploeglaag (zand) onder de huidige.

Een overzicht van de voornaamste sporen en structuren aangetroffen op de opgraving:

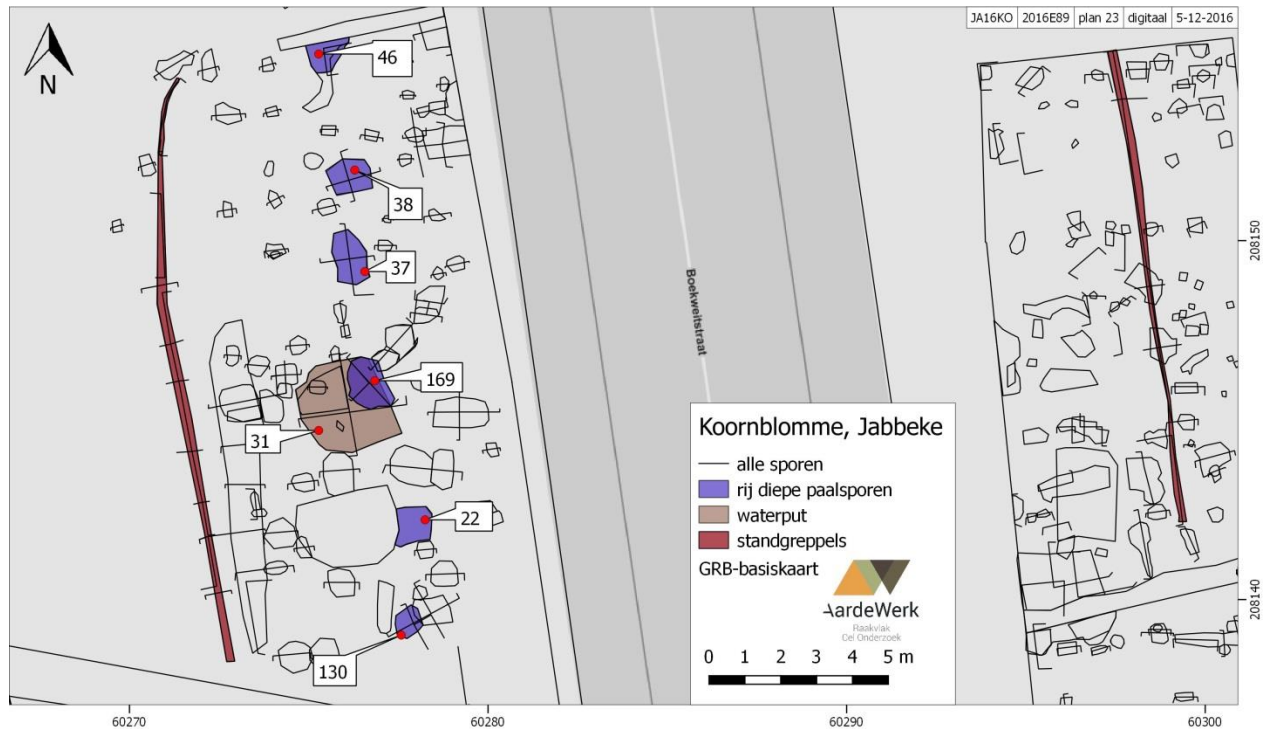
*In sleuf 1: de vondst van een grafcirkel, vermoedelijk te dateren in de middenbronstijd met palenkrans. De sporen zijn gecoupeerd. De paalsporen zijn erg uitgelopen en zeer ondiep bewaard. De gracht is tot 125 à 130 cm onder het maaiveld zichtbaar.

Figuur 26: Overzichtsfoto's van de circulaire gracht en de coupes.

*In sleuf 2 zijn een groot aantal paalsporen aangetroffen. Een deel van deze sporen behoort tot een gebouw dat te dateren is in de tweede helft van de 11de eeuw/ eerste helft 12de eeuw. Hoe het gebouw precies uit te tekenen is op het grondplan, is nog niet helemaal duidelijk. Een rij met zware palen die zeker hoort zeker bij dit gebouw. Een standgreppel ten westen van deze rij vormt de zijwand van dit gebouw.

Er zijn ook enkele vondsten uit de 9de – 10de eeuw. Het is voorlopig niet duidelijk of de sporen met oudere vondsten samen een gebouw vormen.

Figuur 27: Detail van het grondplan. (AGIV)

Figuur 28: Coupe op spoor 130. (AGIV)

Figuur 29: Coupe op spoor 38.

*In het zuiden van de drie opgravings sleuven zijn verschillende grachten aangetroffen. De oorspronkelijke bodem is hier iets lager gelegen waardoor ook het vlak een 20 tal cm dieper is uitgegraven. De grachten zijn jonger dan de andere op de opgraving aangetroffen sporen.

*In sleuf 3 is een palenwolk aangetroffen en opgegraven, een gebouwplattegrond is hier voorlopig nog niet in herkend.

*In sleuf 2 is een waterput (spoor 31) aangetroffen middenin tussen de paalsporen. De waterput wordt oversneden door spoor 169 en is dus bedeutend ouder. De waterput was 150 cm onder het vlak bewaard. De bodem was zo droog dat deze waterput kon worden opgegraven zonder bemaling. Er is geen organisch materiaal bewaard in de vulling van de waterput. De vulling toont dat het oorspronkelijk een vierkante waterput was, opgebouwd uit planken. Deze waterput is op een bepaald moment gedeeltelijk ingeklapt en een deel van de planken zijn vermoedelijk bij de opgave gerecupereerd.

Er is zeer weinig dateerbaar materiaal gevonden in deze waterput. Een deel van de vulling en de aanlegtrechter is bemonsterd en moet nog uitgezeefd worden. Wij hopen hier nog dateerbare vondsten in aan te treffen.

*In sleuf 2 zijn onder de vulling van drie grachten twee waterputten aangetroffen. Deze sporen konden pas worden opgegraven na het aanbrengen van grondbemaling. Spoor 201 is een boomstam waterput. Enkel de onderste 45 cm van het hout in deze waterput is bewaard.

Spoor 202 lijkt in het vlak een waterput te zijn met een fors uitgevallen aanlegtrechter. Bij het couperen wordt al snel duidelijk dat er spoor 211 geen aanlegtrechter is maar een verstoring op de waterput. Spoor 211 is een krengebegraving (paard). In de vulling van dit spoor is aardewerk uit de 12de eeuw aangetroffen. Spoor 202 is een vlechtwerkwaterput

waarvan enkel het onderste deel (zeer slecht) is bewaard. Het hout en een deel van de vulling en de aanlegtrechters zijn bemonsterd.

Figuur 30: Een foto van waterputten 201 en 202 in coupe.

Vondsten: De gewassen vondsten beslaan samen ongeveer 0,25 m³. De vondsten bestaan voornamelijk uit aardewerk. Het is te dateren in de eerste helft van de 11de/tweede helft van de 12de eeuw. Enkele vondsten zijn ouder en eerder te dateren in de 9de -10de eeuw. Er zijn ook enkele metaaldetectievondsten verzameld waaronder minstens één *fibula* uit de Karolingische periode.

Wat eerst een arme site lijkt te zijn met een grafcirkel en een gebouw uit de volle middeleeuwen, blijkt tijdens de opgraving toch een rijke site te zijn met een grafcirkel met palenkrans en een nederzettingssite uit de tweede helft 11de /eerste helft 12de eeuw. Dat de site ook in de 9de/10de eeuw wordt gefrequenteerd is tijdens de opgraving ontdekt. De drie waterputten zijn ook pas tijdens de opgraving aan het licht gekomen.

In de onmiddellijke omgeving is nog geen grafcirkel opgegraven. Bewoningsporen uit de volle middeleeuwen zijn in de directe nabijheid van het onderzoeksgebied nog niet opgegraven. De sporen op opgravingen in de buurt zijn te dateren in de Romeinse tijd (cfr.

Hoge Dijken), en ook in de vroege en late middeleeuwen (cfr. Gemeneweidestraat, Kapellestraat en Hoek Koornblomme-Zerkegemstraat). (Lambrecht et al. 2016b)

4 Gaafheid van het terrein

Het terrein is genivelleerd voor landbouwdoeleinden. Op dit moment is het terrein in gebruik als grasveld.

De archeologische sporen die op het terrein zijn ontdekt, zijn opgegraven.

5 Besluit

5.1 Synthese

Aan de hand van de onderzoeksvragen kan een synthese gemaakt worden van de relatie tussen het projectgebied, het archeologische kader en de geplande bodemingreep.

Welke aanwijzingen bieden historische bronnen over het aanwezige archeologische erfgoed

Op basis van het historisch onderzoek, de archeologische kennis en het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek, is de kans op begraven archeologisch erfgoed zeer laag. De aangetroffen archeologische sporen zijn reeds opgegraven, in het noordelijke deel van het projectgebied zijn in de proefsleuven geen sporen aangetroffen.

Wat is de landschapsgeschiedenis van het terrein

De originele bodem bestaat uit pleistoceen zand, waarin plaatselijk een podzol gevormd is. Deze podzol niet bewaard. Over het hele terrein is de top van de pleistocene bodem opgenomen in de ploeglaag. Het projectgebied is historisch in gebruik geweest als akkerland.

Wat is de impact van de geplande werken op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed

Het archeologisch veldonderzoek is afgelopen. De aanwezigheid van archeologisch erfgoed is sinds het einde van de opgraving zeer laag, waardoor de geplande bouwwerken geen impact meer hebben op het archeologisch bodemarchief.

5.2 Afweging noodzaak verder onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek is voldoende informatie verzameld over het projectgebied om te kunnen besluiten: er is hoogstwaarschijnlijk geen archeologisch erfgoed in dit projectgebied aanwezig is. Vervolgonderzoek met andere onderzoeksmethodes biedt geen kans op kennisvermeerdering en is dus niet nodig.

5.3 Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Op een terrein tussen Koornblomme en de Boekweitstraat in Jabbeke is na een proefsleuven onderzoek eind 2015 besloten dat er op deze site vervolgonderzoek nodig was. Voorafgaand aan de verkaving van het terrein is hier tussen 20 september en 20 oktober een opgraving uitgevoerd via een "Toelatingsaanvraag opgraving met ingreep in de bodem". Tijdens deze opgraving zijn een grafmonument, vermoedelijk uit de middenbronstijd, aangetroffen en bewoningssporen uit de volle middeleeuwen. De sporen zijn te dateren in de tweede helft 11de eeuw/eerste helft 12de eeuw. Enkele vondsten zijn ouder en te dateren in de 9de/10de eeuw.

Na het uitvoeren van een proefonderzoek en een opgraving op dit perceel zal verder onderzoek op dit terrein geen kenniswinst meer opleveren.

5.4 Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek

Op het terrein tussen Koornblomme en de Boekweitstraat te Jabbeke is een nieuwe verkaveling gepland. Dit perceel is al onderzocht aan de hand van een proefsleuvenonderzoek in 2015 en een opgraving in 2016. Tijdens de opgraving zijn een grafcirkel uit de bronstijd en bewoningssporen uit de volle middeleeuwen aangetroffen. Op basis van een bureaustudie blijkt dat verder onderzoek op dit perceel geen kenniswinst zal opleveren.

6 Bibliografie

Bieke HILLEWAERT, Jan HUYGHE en Elisabeth VAN BESIEN 2010: *Raakvlak Jaarverslag 2009*, Brugge.

Yann HOLLEVOET 2009: Vroegere vondsten in Jabbeke, in: Bieke HILLEWAERT en Yann HOLLEVOET, *Vondsten uit vuur*, 12-15.

Yann HOLLEVOET 2002: Waar Jabbeek en Zandstraat elkaar kruisen. Archeologische waarnemingen en vondsten in het Jabbeekse, *Brugs Ommeland*, jg 42, 32-54.

Griet LAMBRECHT, Frederik ROELEN, Jan HUYGHE 2016a: *Jabbeke, Koornblomme, Resultaten archeologisch prospectie met ingreep in de bodem (2015-397)*.

Griet LAMBRECHT, Frederik ROELEN, Dieter VERWERFT, Jan HUYGHE, Jari HINSCH MIKKELSEN, Stefan DECRAEMER 2016b: *ARCHEOLOGIERAPPORT. Koornblomme, Jabbeke: Resultaten archeologische opgraving (2016E89 en 2016 L57)*.

Eric VAN RANST en Carolus SYS C. 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20 000)*.

s.n. 2016a: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch onderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren. Uitgegeven door de Vlaamse Overheid.
(https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf) op 10-6-2016

s.n. 2016b: Voorbeeld Archeologienota: Aanleg van een parking in de Henri Moensstraat, gelegen achter de kerk te Herdersem (Aalst). Uitgegeven door het Agentschap Onroerend Erfgoed.
(https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/Voorbeeld_archeologienota.pdf) op 10-6-2016

s.n. 2015: BVW Pib, sjabloon, aangemaakt door de Vlaamse Overheid.

online

AGIV: <https://www.agiv.be/>

Bodemverkenner: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>

CadGis Viewer Grand Public:

http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BEccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb

Centrale Archeologische Inventaris: <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

Inventaris onroerend erfgoed: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/122131>;
Jabbeke

Geopunt: <http://www.geopunt.be/kaart>

GISWest – Topografische kaarten: <http://www.giswest.be/topografische-kaarten-ngi> en
https://www.geoloket.be/SilverlightViewer_NL/Viewer.html?Viewer=GISWest&LayerTheme=1

Google earth: <https://www.google.be/intl/nl/earth/>

7 Bijlagen

- plannenlijst

ID	type	onderwerp	bron	datum	aanmaak
plan 1	GRB	situering van het projectgebied, in Vlaanderen	AGIV	28/11/2016	digitaal
plan 2	GRB	situering van het projectgebied, in de nabije omgeving	AGIV	28/11/2016	digitaal
plan 3	topografische kaart 1/10 000	situering van het projectgebied	NGI	28/11/2016	digitaal
plan 4	kadasterkaart	situering van het projectgebied	AGIV	28/11/2016	digitaal
plan 5	ontwerpplan	situering van het project	bouwheer/AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 6	sleuvenplan	sleuvenplan, opgesteld na afloop van het proefonderzoek	AardeWerk/AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 7	bodemkaart	situering van het projectgebied	DOV	28/11/2016	digitaal
plan 8	tertiar geologische kaart	situering van het projectgebied	DOV	29/11/2016	digitaal
plan 9	quartaar geologische kaart	situering van het projectgebied	DOV	28/11/2016	digitaal
plan 10	historische kaart Fricx	situering van het projectgebied	AGIV	28/11/2016	digitaal
plan 11	historische kaart Ferraris	situering van het projectgebied	AGIV	29/11/2016	digitaal
plan 12	historische kaart Popp	situering van het projectgebied	AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 13	historische kaart Vandermaelen	situering van het projectgebied	AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 14	de centrale archeologische inventaris	situering van het projectgebied	AGIV/CAI	30/11/2016	digitaal
plan 15	grondplan	grondplan op GRB	AardeWerk/AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 16	gewestplan	situering van het projectgebied	AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 17	hoogtekaart	hoogte	AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 18	bodemosie	de bodemosie	DOV	30/11/2016	digitaal
plan 19	historische kaart Atlas der Buurtwegen	situering van het projectgebied	AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 20	grondplan en ontwerpplan	grondplan en proefsleuven op ontwerpplan	bouwheer/AardeWerk/AGIV	30/11/2016	digitaal
plan 21	sleuvenplan	sleuven en leidingen	AGIV/bouwheer/klipp	2/12/2016	digitaal
plan 23	grondplan	detail grondplan	AardeWerk/AGIV	5/12/2016	digitaal

-ontwerpplan (een pfd van dit plan is ook meegestuurd met de archeologienota)

